

պատճենավարէ Ֆրեզնոյի Ա. Երրորդութիւն Սկեզնցիին մէջ, շուրջ քսան տարիներ, եկեղեցին հոյ ճարակ քլլալէն յետոյ անոր վերաբերման կը նուիրէ ինքզինքը եւ կը յաջողի: Վարած է նոյնպէս Սպլենթի եւ Ֆաուլթիի եկեղեցիներու հովուութիւնը: Այս կերպով իր հասունութեան երեսուն տարիները անցած են Գալիֆորնիոյ մէջ, համեստ, առփաստական ու բոլորամուկ նուիրելով ինքզինքը իր հոգին:

Իբրեւ մատուական աշխատանք գրած է տարիներով ծովական օրերու յատուկ ժողովրդային գրութիւններ, եւ հրատարակած «Էջմիածին» ամսուկով ամսաբերիկը:

Վարդան Յզո. Գաղաթեան պարզ, հոգեւոր եւ ժողովրդամուկ եկեղեցական մըն է եղած ու սիրուած ամենուրեք: Յարգանքի այս առաջալսութիւնը որ իրեն կ'ըլլայ բաւ ամենայնի արժան է եւ իրաւ:

ՀՈԳ. Տ. ԶԱՐԲԱՅԻՍԻ Մ. ՎԻՒ. ԿԷԶԻՒՐ. ԵՒՆ. — Մեր երկու բարձրաստիճան եկեղեցականներու կառույցին, իսթանպուլականայ մատուականութիւնը ընդառաջ երթալով Տէրիֆէօյի Քալ. Խորհրդոյ նախաձեռնութեան, հաւանութեամբ Ողջ. Հոգեւոր Իշխանութեան, նախաձեռնած է յառաջիկայ աւանտ ծնելու Տ. Զարմայր Մ. Վրդ. Կեզիւր. եանի եկեղեցական, գրական եւ հանրային գործունէութեան 65-ամեայ յոբելեանը:

Հոգեւորն Հայրը հայ մամուլի վաստակաւոր աշխատանքներէն է, տարիներով հրատարակած «Տաճար» եւ «Հայ Խօսնակ» կրօնաբարոյական եւ գրական հանդէսները, որոնք իրենց հմտալից բովանդակութեամբ սիրելի եղած են քեւ մատուականին եւ քեւ մեր միջազգայնին:

Գերազանց Հայրը ծնած է 1865ին Սեւ. բաւթա, աշխարհական անունով Աւետիս: Իր հոգեւորական, խմբագիր, ուսուցիչ եւ համարալին գործիչ ամենուրեք ուսուցում եւ դաս է: Բացի 10է աւելի կրօնաւունչ եւ բարոյական վիպական եւ քաղաքական բարգմանութիւններէ, պատասխան է նաեւ կրօնական դասագիրքեր:

ՍԻՌԱ, կը կ'ընենք, Մրբազան Պատրիարք Հօր եւ բովանդակ Միաբանութեան շնորհաւորմանը կը բերէ Հայ Սկեզնցւոյ եւ հայ գրի այս ազնիւ մակներուն, իրենց կեանքին ու գործին ընծայուած յոբելիական այս սնծաւորմաներուն առիթով:

ԻՄԲ.

Ս. ՅԱՆՈՐԻ ՆԵՐՍԷՆ

ՏՐՏՈՒՄ ԵՒ ԱՐԻՒՆՈՏ ՕՐԵՐՈՒ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

1-9 Սեպտեմբեր, Գիշերները անպակաս եղան միտ աւբակոնութիւններ եւ հրացանածգութիւններ Սրուսաղէմի օուրջ բոլոր նակասներու վրայ, մասնաւորաբար Դաւթի, Յուպպի, Դամասկոսի եւ Նոր դրան մուս. քերուս օուրջ եւ օրացներուն մէջ: Յուպպի եւ Դաւթի կամ Սիոնի դուռները շատ մօտ են մեր վանքին, այդ իսկ պատճառաւ մեր վանքաբնակ ժողովուրդը միտ վանքի ու սարսափի մէջ է, գրկուելով յանախ գիշերային հանգիստէն:

10 Սեպտեմբեր, Նորին Մեծնութիւն Ողջ. Եւսուլա Քաղաւորը, նախկին զինուորական կառավարիչ, Հիւլի փառային զեղ Սրուսաղէմի զինուորական պէս կը նշանակէ Անդր-Յորդանանեան ուժերու Սրուսաղէմի ընդհ. հրամանատար Ողջուլա Բեկը:

11 Սեպտեմբեր, Գիշերն ի բուն սաստիկ աւբակոնութիւններ եղան Դաւթի դրան օրը. ջանքին մէջ, եւ բաղմարիւ *Մորթըր*-ներ ինկան հին քաղաքի վրայ:

12 Սեպտեմբեր, Գիշերը Յուպպի դրան ֆովեր դարձեալ օտուկանկեղաւ աւբակոնութիւնը: Ժամը 5 ին երկու *Մորթըր*-ներ ինկան Յուպպի դրան ներսի կողմը, առանց մեծ վնասներ պատճառելու, իսկ առօրեան ժամը 6.30ին մեծ *Մորթըր* մը ինկաւ վանքի դրան առջեւ վիրաւորելով աւելի քան 27 անձեր: Ինչ յետոյ աւելի մեծ մը պիտի իյնար վանքի Սյան բաղ կոչուած մասի բակին մէջ, ծանրապէս վիրաւորելով երկու քոյրեր ինչպէս նաեւ մայր մը եւ իր աղջիկը: Վերոյիշեալ երեք երթաւորադուները իրենց մահու կանաչուն կնքեցին հիւանդանոցին մէջ: Նոյն միջոցներուն *Մորթըր*-ներ ինկան Ս. Յարալէիւն առաջնորդող փողոցին մէջ եւ անոր ետեւը զգուշող ոսկերչաց շուկան, ջախջախելով երկու հայ երիտասարդ օսկերիչներ եւ օսկի հայ մը, որոնք կը մեռնէին նոյն օրը: Այդ օրը սուգի օր մը եղաւ Սրուսաղէմարեան հայութեան: Սրկար ժամանակներէ

ի վեր եկեղեցին գուցե առաջին անգամ իր կամարներուն ծակ մէկ օրուան մէջ կ'ունեն. նաւ այսպէս վեց դազաղներ, բոլորն ալ եւրիստարդ եւ խոսսմանիկ: Այս խոսքը օրուան առիթով, Յրուսապէմի զինուորական կառավարիչը Ապօսլլա Բէկ էլ-Քէլ ցաւակ-ցութիւն յայտնեց Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր մեր այս ցաւալի զոհերուն համար:

Սեպտեմբեր 12-ը իրապէս արցունքի եւ սուգի օր մը եղաւ Սրուսապէմի զինուորական համար: Սուրբ Յակոբը ինչպէս բախմբ գուցե չէր տեսած վեց դազաղներու ծառան մը մէկ օրուան մէջ: Ամբողջ օրեր անոր կամարները բնդալայն ծնողներու, ազգականներու եւ բարեկամներու լացուկանիկ: Վեց ճնշեցեալներ, բոլոր մարմինները ամփոփուեցան վանքի հիւնարուց մըին նկուղներու կամարներուն ծակ, զիրենք կանխող զոհերուն հետ սպառեալու խաղաղութեան արեւոյտին, ապա երբալու եւ հանգչելու Ս. Փօկչի հայոց դարաւոր գերեզմանասան մէջ:

Սեպտ. 12-ի զոհերը հետեւեալներն են.

Սիրվադ Սերայարեան

Լուսին Սերայարեան երկու փոքրոր միւս

19 եւ միւսը 27 տարեկան

Մաքրուհի Եղիսեան 20 տարեկան

Կարապետ Տըլքըլեան 25 տարեկան

Յակոբ Տեր-Մասթոսեան 21 տարեկան

Պօլոս Այնթապեան 40 տարեկան:

Անոնց բոլորին կը մաղթենք հոգիի խաղաղութիւն եւ աստե՛ն մնացող իրենց սրբելիներուն մխթարութիւն: Էյիւլ թէ այս բանկազին կորստանալով վերջանաւ մեր թուրք պատերազմի այս անողոք մողոքին:

13-16 Սեպտեմբեր, գիշերային ուժաւորութիւնները տարուհակուեցան, գլխաւորաբար հին ֆաղափի մուտքներուն շուրջ եւ ուղղութեամբ:

17 Սեպտեմբեր, կեսօրին յետոյ Փօնք Պերմասօր ՄԱԿ-ի Պալեսթինեան հարցի բանակցութեանց միջնորդը սպանուեցաւ նոր ֆաղափի մէջ, Փօլոնէլ Անտէ Սիւրիի հետ միասին, որ ՄԱԿ-ի Յրուսապէմի պետն էր. որոնք զազած էին տեսնուելու հեռական իսլամական եւ ազգայնացիներուն հետ, Սրուսապէմի անդալիման մը ալ խնդիրներու շուրջ: Փօնքի մարմինը օգտնաւոր փոխադրուեցաւ Հայքաւ անկէ ալ իր հայրենիքը:

ամփոփուելու համար իր բնակեցեալն դաւաբարանին մէջ: Հանգուցեալը 53 տարեկան էր եւ երբօրորդին Շուէթիոյ Կիւսթաւ Բազաւրին: Իր մահով կը սպաւորուին իր կիներն ու երկու զաւակները:

Սրբազան Պատրիարք Հայրը, յոյն եւ լաթին պատրիարքեանց ներկայացուցիչներուն հետ միասին, տեսակցութիւն մը ունեցած էր հանգուցեալին հետ տակաւին Յուլիս 29-ին Սրուսապէմի մէջ, ուր կանչուած էին երեք հոգեւոր պետերն ու ներկայացուցիչները անոնց ալ տեսակէտ ունենալու Սրուսապէմի ներկայ կացութեան վերաբերմամբ:

Նորին Սրբազնութիւն Պատրիարք Հօր օգտագործութիւնը հանգուցեալին եղած էր տառալու, ցաւալի եւ յանուն խաղաղութեան ի սպաս դուրսդ բանկազին կեանքի այս կորուստը, եւ զնոյալը որ կ'արձակուի նման անձնաւորութեան մը, ուրիշ բան չէ, բայց ամբողջային խղճեն ու բարոյական ենթուած ափ մը ցնիս:

Սեպտ. 18-30 գիշերային ուժաւորութեան թիւները կը տարուհակուին երկու ճակատներէն, սարսափի ծակ պահելով ֆաղափ ուրու մասերը, այս անգամ հսկայ տկաններու բնկեալկցութեամբ:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Հոկտեմբեր ամիսը համեմատաբար խաղաղ անցաւ, թէեւ պատահական ընդհարումները տարուհակուեցան դարձեալ, գլխաւորաբար Յոպպէի եւ Դաւթի գոտիներուն շուրջ:

Հոկտ. 1-ին Անդր-Յորդանանի Վեհափառ Թագաւորը Սրուսապէմի մնացուց զինուորական կառավարիչ կարգեց Ապսլլա Բէկ էլ Քէլ:

Ամսոյն 24-ի երեկոյան եւ 25-ի գիշերը արձակուած մորթըրներէն քանի մը հառնկեան Ս. Հրեթակապետաց վանքին վրայ եւ շուրջը, բարեբախտաբար սակայն անձի կորուստ չունեցանք:

Այսպիսով կը լրանայ վեցամեայ տնտեսական իրաւասակմի մասնաւորաբար ու բովանդակ Պալեսթինի ընդհանրապէս, առանց սակայն դոյզմ յոյսի թէ արիւնքի եւ տեղի տալ ողբերգութիւնը, որուն ենթակայ եղաւ Ս. Սիկիրը, մօտ ըլլալ իր վերջաւորութեան: Իցիւ թէ տակաւին երկար չըլլար մեր տնտեսական կացութեանը:

ԱՄՍՈՐԵԱՅ ԼՈՒՐԻՆ

● 7 Սեպտ. Գշ. — Ս. Յովակիմյայ եւ Աննայի եւ Կանանց Իւզաբեթից. ըստ սովորութեան Ս. Գատարազը մատուցուեցաւ ի Ս. Աստուածածին, Հայր Գովգէի գերեզմանին վրայ. ժամարարն էր Հոգ. Տ. Նալկազուան Վրդ. Աբրահամեան:

● 12 Սեպտ. Կիր. — Միւս Գօսոյ Ս. Աստուածածնի. Ամեն. Ս. Գատարազը Հայրը նախագահեց առաւօտեան պաշտամունքին: — Ս. Գատարազը մատուցուեցաւ ի Ս. Աստուածածին. ժամարարն էր Հոգ. Տ. Հայկազուր Վրդ. Տոնիկեան: — Տիրուանապետգլխեան պատահաւ սովորական պաշտական գնացքը զեպի Գեթիսեմանի՝ զանց առնուեցաւ:

● 21 Սեպտ. Գշ. — Երմուկ Ս. Աստուածածնի ի յԱննայ. Ս. Գատարազը մատուցուեցաւ ի Ս. Աստուածածին. ժամարարն էր Հոգ. Տ. Միւսոն Վրդ. Կրիկեան:

● 26 Սեպտ. Կիր. — Տօն Վերադառնալու. Խաչին. Կանգրուաւ Ս. Գատարազը մատուցուեցաւ ի Ս. Յակոբ. ժամարարն էր Ամեն. Ս. Գատարազը Հայրը: Գարուից ընտան ունենալով Մատթ. Ժ. 38 համարը. ընտ. որ աշ առնու գիտել իւր եւ զայն զգին իմ չէ ինձ որքանի: Բացատրելով ընտանին իմաստը, վեր Կանից խաչին խորհուրդը իրեն կեցողական խորհուրդը քերտուեցական կրօնին և աստուածաբանութեան: Անոր Հորհրդ, մարդը վերացաւ իր մեղքի ստորեւ. քաղ անկողիններէն՝ վերանալու առ Աստուած, և տիրանալու իր երանաւաճ կեանքին: — Երեւ կոյնին, Ամեն. Ս. Գատարազը Հայրը նախագահեց Կանգրուաւ Ս. Աննայանունին ի Ս. Յակոբ:

● 9 Հոկտ. Եր. — Ս. Գեորգ. Ս. Գատարազը մատուցուեցաւ ի Ս. Գեորգ (Ղալաղ). ժամարարն էր Հոգ. Տ. Բարսեղ Վրդ. Ապստեան: Գարուից Հոգ. Տ. Հայկազուան Վրդ. Աբրահամեան, օրուան օրարի մասին:

— Երեկոյն, Ամեն. Ս. Գատարազը Հայրը պաշտական երթ ունեցաւ զեպի Ս. Երեւութեան և Նախագահեց շերտաւառային և Երեկոյնեան պաշտամունքին և վարդաւան տօնի Նախատեսական:

● 10 Հոկտ. Կիր. — Վարապայ Ս. Խաչ. առաւ Ետուան Ամեն. Ս. Գատարազը Հայրը պաշտական երթ ունեցաւ զեպի Ս. Երեւութեան, ուր Նախագահեց առաւօտեան պաշտամունքին: Մատթ. Ս. Գատարազը՝ Գրիգորոս Ս. Գերեզմանին վրայ, և քարուղեց ընտան ունենալով Մատթ. Ժ. 24 համարը. ընթէ ոք կամի զգին իմ դալ, ուրացի զանմէ իւր և առցէ զխաչ իւր և եկեացէ զգին իմ: Բացատրեց ընտանին իմաստը իր որոշ և վճռական պահանջներով: Այս խօսքով Խաչաբանիչը քրիստոնեայ խաչաբանի մըն է իր մկրտութեան օրէն սկսեալ մինչև իր մահը, առաւանք բաժնուելու իր Տիրոջ: Ինչպէս ամէն քրիստոնեայ անհատ՝ նշույն ամէն ազգ պէտք է ունենայ իր խաչը: Վարապայ խաչը Հայ ազգի ազգային խաչին խորհուրդը կը յայտնագործէ առաջին օրէն մինչև այսօր: Եւ Ամենապատուելի

Թիւն Ս. Գատարազը Հայրը Կայոց պատմութեան էջերէն բացատրեց իր խօսքը՝ անգրագիտաւոր պաշտատնականութեան ներկայ խաչակրութեան, Կոյ աղիւնց ներկայից որ Կատարազ մասն իրենց անձնական խաչին և մինեոյն ժամանակ ալ իրենց ազգային խաչին:

● 17 Հոկտ. Կիր. — Ս. Գատարազը մատուցուեցաւ ի Ս. Յակոբ, ժամարարն էր Հոգ. Տ. Ետուրազը: Վարուից Կարուից Ամեն. Ս. Գատարազը Հայրը, ընտան ունենալով Մատթ. Ի. 13 համարը. ըստ իմ տուն աղօթից կոչեցի և զուց արարէ զզա արաւաղակաց: Բացատրելով ընտանը Նորին Ամենապատուութեան Ս. Գատարազը Հայրը, ժամարացաւ այն պարտականութեան վրայ որ իւրաքանչիւր Կայ քրիստոնեայ ունի իր կեցողեցիին հանդէպ: Տիրուանաւաճը Տահարի հանդէպ՝ Էջորտ ուղին է Կայ առաւանակալի կեցողածքին՝ իր տեսական և գործնական ըմբռնումին մէջ:

● 23 Հոկտ. Եր. — Սրբոց Թարգմանաց Վարդապետաց մեքը, Ամեն. Ս. Գատարազը Հայրը նախագահեց առաւօտեան պաշտամունքին և ներկայ գտնուեցաւ Ս. Գատարազին. ժամարարն էր Հոգ. Տ. Միւսոն Վրդ. Կրիկեան: Գարուից պատարազի Հայրը և ըստ. Վերաբարգմանիչներու յիշատակին հետ կը տօնէք Կան մեր մշակոյթի տունը իւրաքան. զի եթէ մշակոյթ ունեցող ազգերն են որ կարող են ապրիլ, ապա երեւն մենք եւս իրեն ապրող ազգ չառնեն կը պարտինք մեր մշակոյթին, և զայն կերտող տնային և յայտնի անհատներուն:

● 30 Հոկտ. Բշ. — Սրբոց Անեսարանց. Ս. Գատարազը որ պիտի մատուցուէր Ս. Երեւութեան Տահարի դաւթի Ս. Գովհանէն Աւետարանի մատուան մէջ, տեղի չունեցաւ անապատութեան պատահաւ:

Վ Ե Ր Ա Ր Ա Տ Ո Ւ Մ

Ս. ԱՅՈՒՌՈՅ ՎԱՐՄԱՐԱՆԵՐՈՒ

Հակառակ մեր ծանր տագնապին Ս. Այոռոյս ժառանգաւորաց Ընծայարանն և վարժարանը ինչպէս նաև Սրբոց Թարգմանաց Նախարարանը և Ամենայն Հեթանոսական վարժարանն և Մանկապարտեզը իր Ինտելիգենտ Մաղկոցով վերսկսեան իրենց դաստնադութիւնները ուսումնական տարեշրջանի սկզբնաւորութեան: Առաւելագոյն ապահովութեան համար Ս. Թարգմանաց Նախարարանի դաստնադութիւնները կը կատարուին Ս. Էլիմաճին մատուան մէջ և Ս. Ետուրազը Մայր Տահարի վերնատան մէջ մասնաւոր կարգադրութեամբ: — Նորին Ամենապատուութեան Ս. Գատարազը Հայրը բացման առթիւ Ս. Էլիմաճին մէջ լայնկերտութեան աշխատութեանը հրահրեց իրեն բացառիկ և անխաբիւ թաց կարգադրութեան հոգւոյն և նպատակին վրայ որ միանգամ ընդ միտ ցոյց կուտայ թէ ինչ բարձր տեղ կը դրուէր ազգին գաւառներուն հոգեւոր և մտաւոր զարգացումը Ս. Ետուրազի Միաբանութեան սրտին մէջ: